

OPINA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDĂȚIA "ROMÂNIA DE MÂINE"

OPINIA PUBLICĂ, DEMOCRAȚIA ȘI STATUL DE DREPT SONDAJE "FĂRĂ FRONTIERE" (2)

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Pe măsura dezvoltării mijloacelor electronice de prelucrare a datelor și de transmitere a lor rapidă și simultană în toate zonele lumii, sondajele multinaționale și-au diversificat tematica, abordând un larg evantai de subiecte. Unul dintre acestea, de larg interes în lumea de azi, este părerea oamenilor despre presă, unul din instrumentele prin care "se fac" și "se desfac" opinii. În acest sens, Agenția americană Associated Press transmitea la mijlocul lunii martie 1994 un comentariu pe marginea rezultatelor sondajului desfășurat în luna ianuarie a aceluiași an în S.U.A., Canada, Franța, Germania, Mexic, Italia, Spania și Marea Britanie.

Potrivit sondajului, majoritatea cetățenilor din țările menționate consideră că presa "reflectă un singur punct de vedere" și este "influențată de persoane și instituții puternice".

Studiul, întocmit de "Times Mirror Center for People and

the Press" (Centrul pentru studii asupra oamenilor și presei), relevă că, în pofida anumitor curențe, oamenii consideră că televiziunea, radioul și ziarele sunt mai credibile decât bisericile, oficialitățile guvernamentale și forurile legislative naționale. În ce privește gradul de informare asupra unor personalități politice se constată că 87 la sută din cetățenii americanii nu știu că Boutros Boutros-Ghali este secretar general al O.N.U. iar 50 la sută din cei 1 494 de adulți chestionați au știut că președintele Rusiei se numește Boris Elțin. Marja de eroare a sondajului este de plus sau minus trei la sută.

S-a constatat că opinia publică germană este cel mai bine informată: 79 la sută au numit corect Organizația pentru Eliberarea Palestinei drept gruparea care încheie un acord de pace cu Israelul, iar 58 la sută l-au identificat pe Boutros-Ghali.

Majoritatea celor chestionați - intereltați în mod direct sau prin

telefon - afirmă că sunt în favoarea unei prese libere, dar consideră că guvernele ar trebui să aibă posibilitatea de a limita relatăriile privind secretele militare, activitățile teroriste, violența, precum și unele aspecte ale relațiilor personale intime. Experții americanii în mass-media au spus că nu sunt surprinși. "Majoritatea americanilor cred într-o presă liberă, dar când trebuie să se pună problema concret, ei de fapt nu cred", a spus Paul McMasters, director executiv al "Freedom Forum First Amendment Center" de la Universitatea Vanderbilt.

Italienii se pronunță cu mai multă consecvență împotriva cenzurii, în comparație cu alte naționalități chestionate, iar cea mai mare parte a lor - 52 la sută - par a fi împotriva cenzurării pornografiei. Se consideră că studiul dat publicitatii ar fi transmis un mesaj contradictoriu privind libertatea presei pe ambele maluri ale Atlanticului.

(Continuare în pag. 6)

"REFORMĂ INTEGRALĂ" ȘI "ECONOMIE DE PIAȚĂ FUNCȚIONALĂ"

**Clarificări
aduse de
acad. prof.
ANGHEL
N. RUGINĂ**

În să aduc mulțumiri d-lui dr. Gheorghe Zaman, directorul Institutului de Economie Națională, pentru timpul afectat și efortul făcut de a examina Planul nostru de refacere și stabilizare economică, monetară, financiară și socială în România (1993), publicat în revista "Opinia națională", nr. 39, 40, 41, 42 și 43, sub titlul "Teoria și practica economică în epoca de tranziție și după". În aceeași revistă, domnul Zaman publică un articol intitulat "Integralitatea reformei și miracolul posibil al economiei românești", în care recunoaște concepțele de "reformă integrală" și "miracol eco-

nomic" ca fiind posibile dar adaugă un număr de alte considerente care, la rândul lor, cer mai multă clarifi-

care pe care încercăm să o reălizăm în rândurile ce urmează.

Planul nostru, așa cum cere orice prezentare sistematică, se compune din două părți: o parte analitică sau teoretică, cu explicații și comentarii, urmată de partea a doua, cu textul planului. M-aș fi așteptat ca și comentatorii sau criticii să se refere: fie la partea analitică, fie la textul planului. Atunci ar fi fost mai ușor pentru mine să răspund la obiectivele ridicate și, în felul acesta, să corectez părțile slabă din plan. Dar până va veni criticul ideal, să ne mulțumim cu ce avem.

(Continuare în pag. 4-5)

PLEDOARIE PENTRU PLURIDISCIPLINARITATE ÎN FORMAREA PROFESSIONALĂ

Acad. STEFAN MILCU

Civilizația tehnică-științifică influențează profund toate domeniile vieții sociale. Împresionanta creștere a șomajului, cu maximă intensitate, se resimte în special în țările cu nivel superior de dezvoltare tehnică-științifică. Cu o motivare diferită îl regăsim și în țările în care civilizația tehnică-științifică nu are acest nivel.

Condițiile și factorii ce intervin în această situație sunt mulți și nu este în competența noastră să-i comentăm. Dar se poate susține că în șomajul tinerilor intervine și o formă profesională similară cu aceea dintr-o perioadă social-istorică precedentă, caracterizată printr-o pregătire științifică și tehnică limitată ce asigura totuși un loc de muncă cert.

Dinamismul civilizației tehnico-științifice a determinat o instabilitate și o incertitudine în utilizarea unei competențe limitate profesionale. O posibilitate de înlăturare a unei asemenea situații dramatice este obținerea unei formații pluridisciplinare, corespunzătoare unei oferte sociale prospectate.

Din aceste puncte de vedere, pregătirea în două sau mai multe discipline complementare este facilitată și de tehnica ce a pătruns prin inginerie, chimie și economie, în cele mai diferențiate domenii tradițional depărtate cognitiv și practic. În societatea contemporană este cunoscut rolul de prim-plan al bioingineriei prin aplicațiile ei în medicină și biologie, în economie, prin prezența în toate științele aplicate și în management. S-ar putea susține, fără a greși, existența unui medinginer, bioinginer s.a.m.d., ca noi profesii pluridisciplinare.

Pentru formarea acestui nou model de specialist pluridisciplinar s-au elaborat în țările cu nivel ridicat de civilizație diferite forme de învățământ.

În propria mea activitate, de organizator și conducător al științei, am folosit larg ceea ce se poate numi medingineria, bioingineria, biomatematica și biofizica nucleară.

**În cadrul Fundației
"ROMÂNIA DE MÂINE"**

a luat ființă
INSTITUTUL DE STUDII
PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICĂ
ȘI SOCIALĂ A ROMÂNIEI

pag. 2

Recent, la Ministerul Afacerilor Externe, a avut loc un eveniment cu dublă semnificație - culturală și diplomatică: lansarea cărții 'Politica externă a României' de Nicolae Titulescu.

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionețe
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcomețe
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pasca
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Dan Ghiocel
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secără
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
  - Acad. Alexandru Boboc
  - Radu Beligan
  - Grigore Vieru
  - Paul Everac
  - Dinu Săraru
  - Prof. dr. Ion Dodu Bălan
  - Prof. dr. Victor Giuleanu
- Colegiul pentru ideea națională și socială în România:
- Prof. dr. Aurelian Bondrea
  - Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
  - Prof. dr. Ioan Scurtu
  - Adrian Păunescu
  - Prof. dr. Ion Rebedeu

- Prof. dr. Ion Popescu
  - Prof. dr. Gheorghe Cazan
  - Prof. dr. Ion Tudosescu
  - Prof. dr. Tiberiu Nicola
  - Prof. dr. Virgil Constantinescu
- Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:
- Valentin Lipatti
  - Prof. dr. Florea Dudiță
  - Prof. dr. Mircea Nicolaescu
  - Prof. dr. Marin Voiculescu
  - Ion Mărgineanu
  - Dan Lăzărescu
  - Prof. dr. Ion Zară
  - Prof. dr. Constantin Mecu
  - Prof. dr. Marin Nedelea
  - Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
- Prof. dr. Caius Traian Dragomir
- Prof. dr. Andrei Fircă
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:
Prof. dr. AURELIAN BONDREA

La Librăria "Mihail Sadoveanu" din Capitală s-a deschis "Târgul de primăvară al cărții". (4-22 aprilie 1994) - eveniment care suscita un deosebit interes din partea publicului.

ELEMENTE NOI ÎN STRUCTURA INSTITUJIONALĂ A FUNDАIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

Au fost înființate:

● Institutul de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României

● Consiliul de Știință a Marketingului

● Consiliul de Științe Farmaceutice

La sediul său din Palatul Sporturilor și Culturii, a avut loc, miercuri 6 aprilie 1994, ședința Consiliului de conducere al Fundației "România de Mâine", cu o ordine de zi care a pus în evidență continuarea preocupărilor privind adoptarea unor hotărâri menite să completeze și să consolideze structura organizatorică a Fundației, preocupări ce au caracterizat și ședința anterioară, din 5 martie 1994, relatată pe larg în numărul 46 al revistei noastre.

Consiliul de conducere al Fundației a aprobat înființarea INSTITUTULUI DE STUDII PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A ROMÂNIEI, a cărui necesitate a fost expusă pe larg odată cu prezentarea atribuțiilor noii structuri. Având un dublu caracter, de cercetare științifică și de învățământ, noul institut va asigura fuziunea între cercetarea teoretică și practică pe de o parte, și procesul de învățământ, pe de altă parte. În cadrul acestui Institut vor funcționa o Facultate de marketing și o Facultate de teorie economică.

Pentru a asigura o valoare științifică de înalt nivel întregii activități a Institutului, în fruntea acestuia au fost aleși:

- Academicianul Anghel N. Rugină, în calitate de președinte de onoare al Consiliului Științific;
- Academicianul N.N. Constantinescu, în calitate de președinte;
- Prof. dr. Victor Axenciu, în calitate de secretar științific.

Alegerea academicienilor Anghel N. Rugină și N.N. Constantinescu în conducerea Institutului este de natură să asigure o strălucită perspectivă activității de învățământ și creație a acestuia, să-i facă simțită prezența în viața culturală și universitară a țării, să-i confere un loc remarcabil în promovarea ideilor noi, imperios necesare curentelor de gândire economică, atât pe plan teoretic cât și în evoluția economiei noastre naționale.

În altă ordine de preocupări, Consiliul de conducere al Fundației a ales pe academicianul Vasile Gionea președinte al Consiliului de Științe Juridice și pe

prof. dr. Raul Petrescu în calitate de secretar științific al Consiliului. Autor al unui mare număr de lucrări teoretice în domeniul dreptului, lucrări remarcabile prin valoarea lor științifică și practică, personalitate cu o îndelungată și prodigioasă activitate în învățământul superior de științe juridice, profesorul Vasile Gionea și-a asumat, împreună cu prof. dr. Raul Petrescu - specialist de marcă în domeniul dreptului civil -, efortul necesar pentru a ridica activitatea Consiliului de Științe Juridice al Fundației "România de Mâine" la nivelul nobilelor aspirații ale acestei instituții social-umaniste de cultură, știință și învățământ. Totodată, a fost aprobată și componenta acestui Consiliu.

De asemenea, a fost aprobată înființarea Consiliului de Știință a Marketingului. Președinte al Consiliului a fost ales prof. dr. docent Alexandru Zanfir iar vicepreședinte, prof. dr. Petre Mălcomețe - personalitate de mare prestigiu în învățământul universitar din București și la.

A fost înființat și Consiliul de Științe Farmaceutice. Președinte a fost ales prof. dr. Cornelius Balcescu - om de știință cu o îndelungată activitate și remarcabile realizări în domeniu - la cărui propunere a fost aprobată și componenta acestui Consiliu.

Lucrările ședinței din 6 aprilie a Consiliului de conducere al Fundației "România de Mâine" au fost conduse de un prezidiu din care, alături de președintele Fundației, prof. dr. Aurelian Bondrea, au făcut parte academicienii: Anghel Rugină, Radu Voinea, Ion Coteanu, Vasile Gionea, Romulus Vulcănescu și profesorii universitari Alexandru Zanfir, Raul Petrescu și Grigore Posea.

BIBLIOTECA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI LA UN PAS DE CATASTROFĂ

Auzim adeseori în jurul nostru: "Cu ce să începem refacerea țării?", "De unde și încotro să facem primul pas?" Și răspunsurile sunt căutate adeseori peste țări și mări, uitând că România este mai întâi în noi însine, în avereoa noastră de suflet și de grijă; de respectul ce ni-l purtăm, de rigoarea morală și demnitatea spirituală sub puterea căroroa ne orânduim gândurile și gesturile depinde cel mai mult condiția României de mâine. Pentru că tocmai în acest orizont al viitorului se situează proba de foc a credințelor și faptelor noastre. Aici se cer raportate tot ceea ce întreprindem și mai cu seamă tot ceea ce uităm sau nu putem să facem. Mai ales neîmplinirile s-ar cuveni să ne mențină starea de veghe. Pentru că din asemenea neîmpliniri derivă neprevăzuturile cele mai dureroase.

Actuala stare jâlnică a Bibliotecii Naționale a României constituie sursa tocmai a unor asemenea neprevăzuturi și dacă nu se întreprind măsuri urgente și eficiente de îndreptare, va fi afectată profund și iremediabil însăși condiția noastră de națiune europeană. Iar prima măsură de acest

gen este urgentarea noii construcții monumentale destinate Bibliotecii Naționale. Cum bine se știe, noua locație are o înfățișare imponantă, modernă, spațiile proprii sunt pe măsura însemnatății culturale a acestei instituții fundamentale pentru vizitorul României. Concret, ea a fost concepută ca o bibliotecă pentru mileniu trei și nu este de mirare că o bună parte din răstimpul de 8 ani de când se lucrează la ea, noua clădire a Bibliotecii Naționale a României a fost considerată ca obiectiv prioritar, al doilea ca însemnatate după Casa Republicii. Dar această apreciere era valabilă cu ani în urmă, când pe acest sănțier lucra zilnic peste 3 000 de muncitori, pe cătă vreme astăzi, numărul acestora coboară uneori aproape de zero. Așa se face că după 8 ani de activitate pe acest sănțier, abia dacă s-a ajuns să se construiască jumătate din operații proiectate. Și încă acum este bine în raport cu perioada imediată de după anul 1989, când această clădire-sănțier a fost pur și simplu părăsită.

Și implicit au fost părăsite și

alte componente ale proiectului ca atare, vizând mai cu seamă modernizarea utilizării informației bibliografice. Astăzi, ca și în urmă cu mai mulți ani, timpul consumat pentru căutarea unui document din bibliotecă (titlu de carte, autor străin, articol într-o publicație etc.) se măsoară în ore și în deplasări repetate de la un biblioraf la altul. În raport de clasificarea zecimală se cer parcurse o mulțime de serătare și mii de fișe. Pe cătă vreme în proiectul care a stat la baza construirii noii clădiri, computerul era destinat să suplimească toate aceste operații, spre a-i oferi cititorului orice informație cerută. Și tot computerul era prevăzut să efectueze alte operații care astăzi cad în seama bibliotecarilor, să țină evidența documentelor, să urmărească circulația prin imprumuturi, noile achiziții, sincronizările informaționale dintre sălile de lectură și depozite, multe alte operații definitorii pentru condiția unei biblioteci moderne. Toate aceste facilități ar fi putut asigura ca materialul cerut prin transmisie fișei la depozit să ajungă la cititor în mai puțin de 7 minute. Și tocmai pentru ca asemenea operații să atingă această performanță de 7 minute, înainte de 1989 au fost introduse în schema bibliotecii 16 calculatoare de mare capacitate și peste 100 de terminale. Dar acest proiect nu mai interesează astăzi pe nimic. Ministerul Finanțelor l-a scos de pe rol, sperând să poată fi realizat mai târziu, din fonduri care încă sunt în căutare.

A rămas, în schimb, starea jâlni-

că a bibliotecii de astăzi, cu sediul central în București, pe strada Ion Ghica nr. 4 și cu încă vreo 15 depozite temporare, mereu altele, în Capitală și în provincie. Așa se face că astăzi, la Biblioteca Națională a României nu se cunoaște precis nici cel puțin zestrea reală de volume (carte, periodice, alte documente) existente aici. Cifra oficială este întotdeauna cu "circa", "aproape" sau "peste". Dar cu precizie nu se poate spune nimic. Pentru că evidența tuturor volumelor nu există! Și totuși, această inestimabilă zestre spirituală nu s-a risipit încă și continuă să existe în asemenea structuri originale. Explicația? Mai întâi, faptul că la noi interesul și, deci, "piata" cărții au fost și au rămas destul de restrâns, iar personalul acestei instituții este de o cinste incontestabilă.

Așa se face că Biblioteca Națională continuă să funcționeze cu niște depozite improvizate, iar evaluarea cărților adăpostite aici se face adeseori nu pe număr de volume, ci la "tona de carte" sau la "grămadă" cu anumite dimensiuni (un fel de metri steri ca ai lemnelor tăiate și stivuite în pădure). Într-o convorbire pe această temă, dl. Marius Dobrescu, director general adjunct al Bibliotecii Naționale și apărător pătrăs al acestor cărți, mi-a arătat două volume, găsite întâmplător într-o asemenea stivă, pe care, în alte împrejurări, oricine ar fi putut să le sustragă. "Norocul", cum aminteam, este că la noi cartea nu reprezintă o marfă foarte căutată. Chiar dacă, în cazul de față, era vorba despre un exemplar din anul 1730, intitulat Statuta municipalia provinciae Transylvaniae, și despre un Regulament organic tipărit în anul 1832. Raritatea valorând mai mult decât greutatea lor în aur, de negăsit în multe biblioteci universitare ale României! Îngrozită de această realitate, noua conducere a Bibliotecii Naționale a cerut Ministerului Culturii un control de fond asupra gestiunii, cu reinventarierea de rigoare: procesul, început în anul 1990, încă nu s-a încheiat.

Și cum un rău nu vine niciodată singur, iată-l și pe nu se mai știe al cătelea: apa a năvălit în subsolurile localului central al Bibliotecii Naționale, cel din strada Ion Ghica nr. 4. Au fost afectate și cu acest prilej volume de o valoare inestimabilă, deși personalul bibliotecii, la post, a evacuat rapid încăperea. S-au creat comisii de cercetare, au venit și specialiști de la Metrou, până când lumea a căzut de acord asupra... ipotezei că ar fi vorba despre un izvor. Dar concluzia finală a fost amănătă. Pentru că injectările cu beton, absolut necesare în asemenea cazuri, costă o avere. Cine să și-o sacrifice pentru niște biete cărți?

Și uite așa, însoțită de o indiferență aproape generală (deși banii nu lipsesc), Biblioteca Națională a României își duce zilele sub semnul neprevăzuturilor celor mai negre. În vreme ce spațiile utilizate acum devin tot mai neîncăpătoare și mai nepotrivate cu destinația ce li s-a dat, noua construcție avansează în ritm de melc. Și-n tot acest răstimp, fondul de carte românească și străină existent aici este continuu supus degradării. În pofta străduinței eroice a unui pumn de bibliotecari inimoși care, lucrând aici, se află pe unul dintre cele mai dure fronturi ale realității românești: frontul luptei împotriva indiferenței.

■ Mihai IORDĂNESCU

RECONVERSIA FORȚEI DE MUNCĂ REPERE PENTRU O STRATEGIE NAȚIONALĂ

Tranzitia României la economia de piată și realizarea unor ample și variate procente de restructurare pun în modul cel mai urgent problema organizării la scară națională și locală a reconversiei forței de muncă. Sigur, reconversia forței de muncă a existat și înainte; ea există permanent în orice sistem productiv care se doarește viabil, competitiv. Astăzi, însă, datorită amploarei restructurării întregii economii naționale dar și importanței economice și sociale pe care o are ocuparea forței de muncă, reconversia acesteia se impune a se realiza în cadrul unei adevărate strategii naționale, globale și partiale.

Reconversia forței de muncă este aproape întotdeauna consecința reconversiei celorlalți factori ai producției și, în primul rând, a celor tehnico-materiale și organizatorici. În acest fel, reconversia forței de muncă este un proces mai amplu sau mai restrâns de ajustare și adevarare a forței de muncă în raport cu schimbările pe care le suportă sistemul productiv (cererea).

În fiecare moment, între forța de muncă și înzestrarea tehnico-materiale există un raport determinat de anumiți factori. De îndată ce aceștia se schimbă (și ei se schimbă neconvenit), raportul respectiv se modifică și el, de regulă prin modificarea structurii forței de muncă. Printre principali factori care modifică puternic raportul menționat, determinând cea mai mare parte a volumului disponibilizării, al șomajului, ca și al reconversiei, putem menționa: evoluția privatizării și a diverselor forme ale acesteia care au incidente directe, de creștere sau scădere a volumului și structurii ocupării; evoluția modificărilor tehnologice și organizatorice care, de regulă, determină creșterea productivității, micșorând volumul ocupării și schimbând structurile pe meserii și profesii; evoluția conjuncturii producției și desfacerii de produse și servicii, pentru export sau piață internă; evoluția investițiilor în vederea creșterii dotărilor, modernizărilor etc. care pot avea efecte de reducere drastică a ocupării, după care, ulterior, pot surveni diminuări ale șomajului și creșteri ale ocupării.

În același timp, un rol important au: promovarea unor măsuri de stimulare a producției naționale în concordanță cu resursele țării și cu posibilitățile de sporirea competitivității României, care poate genera tendințe de creștere a ocupării și de modificare a structurii acesteia; stabilirea priorităților privind relansarea producției agricole și industriale, precum și a celorlalte ramuri de producție și servicii; corelarea cu ajutorul părghiilor economice și financiare specifice economiei de piață a obiectivelor reformei și restructurării cu obiective de relansare a producției, astfel încât să se faciliteze și să se eficientizeze reconversia profesională a forței de muncă pentru alte ramuri, firme, meserii și județe, să se reducă șomajul și să sporească ocuparea forței de muncă.

Întrucât ocuparea și șomajul sunt influențate și de factori demografici și educaționali, activitatea de reconversie a forței de muncă trebuie să fie precedată de prognoza demografică, în special de măsuri care să asigure o evoluție a populației și forței de muncă compatibilă cu evoluția tehnologică și cu o creștere economică rapidă și eficientă, precum și de

bună cunoaștere a modelelor educaționale, de o judecătoare adecvată a acestora la nevoile de calificare ale sistemelor productive, la cerințele mobilității forței de muncă și obiectivele ocupării acesteia.

Pentru organizarea și dimensiunea reconversiei în cadrul mecanismelor economic și social și alcătuirea resurselor necesare dezvoltării, modernizării și distribuirii teritoriale a bazei materiale și umane a reconversiei profesionale trebuie să observăm că o parte a disponibilizărilor de forță de muncă și a șomajului se reocupă direct fără reconversie, în baza aceleiași calificări; o altă parte a disponibilizărilor și șomajului, de asemenea, nu intră în reconversie, provenind din pensionare timpurie și emigratie; celelalte părți trec prin reconversia profesională.

O condiție esențială a reconversiei este cunoașterea noilor locuri de muncă, respectiv a volumului și structurilor noilor nevoi de muncă - ramură, subramură, meserii și teritoriale (județ, localitate). Fără această condiție nu se pot corecta unele carente de până acum ale reconversiei, printre care organizația de recalificare fără cunoașterea precisă a nevoilor firmelor. De aceea ea capătă o mare însemnatate nu numai sub aspectul diminuării ocupării (eliminării unor locuri de muncă și meserii), ci și sub aspectul noilor locuri de muncă create sau care se vor crea, atât ca volum de ocupare, cât și ca structuri (ramură, subramură, firmă, meserii, județ și localitate).

O altă condiție importantă a eficienței reconversiei profesionale este asigurarea reorientării forței de muncă după criterii economice și sociale, de eficiență comparativă, cost-beneficiu, a investițiilor suplimentare în reconversie. Mai exact, este posibil ca asemenea criterii să fie valabile în cazul unor persoane mai vârstnice sau care și-au pierdut în mare parte aptitudinile fizice sau intelectuale de muncă. În acest caz să ar putea, mai eficient și mai uman (deci și economic și social), ca unele disponibilizări sau chiar șomerii de lungă durată, în loc să croniceze șomajul sau să majoreze volumul și cheltuielile de reconversie și deci de ocupare, să fie dirijate către o pensionare prematură, înainte de limita de vîrstă legală.

În acest scop, așezarea reorientării înaintea reconversiei conferă acesteia o mare eficiență. În același timp, ea cere și crearea de condiții tehnico-materiale și umane, asigurarea de specialiști care să decidă eficiența pensionării prematură în unele cazuri sau eficiența reconversiei și, deci, în învățării altelor meserii în vederea reocupării. Acestor cerințe li se adaugă și evidența riguroasă a caracteristicilor demografice, personale ale celor disponibilizări sau ale șomerilor. Desigur, aceste servicii de reorientare pot să fie organizate avantajos pe lângă oficiile de plasare sau chiar în școli de reconversie.

Reconversia poate îmbrăca forma de programe și acțiuni pornind de la nivel național până la ramură, subramură și firmă, județ și localitate, pentru fiecare categorie de nevoi, locuri de muncă (salariat sau patron, pe proprietate) și pentru fiecare categorie de forță de muncă sau de

Organizând o prestigioasă și substanțială adunare solemnă, Asociația Internațională de Studii Sud-Est Europene și-a aniversat cei 30 de ani de activitate semnificativă nu numai pentru știința istoriei, ci și pentru destinele păcii, pentru cauza înțelegerii între popoarele din spațiul geografic în care este situată și țara noastră.

șomer.

Pornind de la aceste elemente se cer elaborate programe de reconversie și reinserție profesională a forței de muncă pentru: șomeri și îndeosebi pentru șomajul de lungă durată; persoane cu perspective de disponibilizare din diferite ramuri și unități; persoane cu calitatea de liber întreprinzător; soluționarea problemelor rezultante din strategiile sectoriale; soluționarea problemelor rezultante din strategiile teritoriale.

Realizarea numărului și complexității programelor de reconversie profesională a forței de muncă

este condiționată de: asigurarea resurselor financiare necesare, precum și gestionarea eficientă a fondului de șomaj; asigurarea bazei materiale: spații, dotare tehnică etc.; pregătirea și repartizarea rațională a resurselor umane de specialitate, corespunzător cerințelor programelor; perfecționarea cadrului legislativ; posibilitățile sistemului informațional de adaptare și perfecționare.

■ Dr. Gheorghe RĂBOACĂ

■ Dr. Iosif BATI

- 1994 -

Anul privatizării accelerate

Considerată pe drept cuvânt una din componentele esențiale, fundamentale ale reformei economice, care-i dau conținut și viabilitate - adevărat pe care toată lumea l-a acceptat, indiferent pe ce parte a eschierului politic se situează - privatizarea a beneficiat realmente de un bogat pachet de măsuri și acțiuni. Toate la un loc au urmărit să creeze acel cadru legislativ, organizatoric atât de necesar declanșării unui proces cu rol regenerator a economiei naționale, să formeze și să promoveze interesul real față de înfăptuirea lui, o reprezentare pe căd de clară pe atât de complexă asupra mecanismelor și resorturilor acestuia. Au fost create, mai cu seamă la nivel macroeconomic, structurile investite cu responsabilități concrete în acest domeniu și s-au elaborat programe speciale pentru privatizare și, după cum se știe, pentru formarea unor mentalități adevărate înțelegerii acestui proces în toate articulațiile sale, asigurarea unei ambianțe propice desfășurării lui, anul trecut, s-a inițiat programul "Bună dimineață, România!".

Cu toate acestea, s-a constatat că anul 1993 a constituit un eșec în domeniul înfăptuirii programului de privatizare, reușindu-se doar ca mai puțin de o treime din numărul întreprinderilor de stat înscrise pe lista de privatizare să fie trecute în proprietate particulară, cele mai multe făcând parte din categoria întreprinderilor mici și mijlocii provenind din sfera comercială, industria alimentară și construcții.

Iar acum, pentru a se impulsiona preocupările consacrate parcurgerii mai hotărâte a acestui segment important al perioadei de tranziție, a stimula interesul tuturor celor abilități cu atribuții în acest domeniu, în mod cu totul original, 1994 a fost declarat anul privatizării accelerate. De fapt, după campania cu caracter mai mult propagandistic, publicitar desfășurată sub genericul "Bună dimineață, România!", totuși, bine primită, percepută, asistată, nu fără surprindere, la declanșarea unei noi campanii care se ambiționează a fi de anvergură, atât prin obiectivele preconizate, cât și prin durată pe care se va desfășura. Și, odată cu această decizie, au început, ca într-o adevărată competiție, să curgă noi programe de privatizare, reprezentând mai mult sau mai puțin alternative la cel adoptat oficial, să se înmulțească vocile care revindică paternitatea soluțiilor preconizate anterior, preocupările cantonându-se astfel parcă în același perimetru, ca și cum lipsa unor asemenea programe ar constitui cauza principală a rezultatelor modeste obținute în crearea și extinderea sectorului particular. Așa s-a ajuns ca acum să dispunem chiar de programe și strategii de... recuperare a restantelor înregistrate în acest domeniu în anul trecut, programe sectoriale, programe pentru întreprinderi mici și mijlocii, programe pentru...

Si în vreme ce se pedalează poate mult prea apăsat și în chip cu totul nefărabil pe această latură, caracterul intermitent, fragmentar, de campanie al acțiunii de privatizare se adâncește, absența unei strategii coerente, ca să nu spunem unitare, inspirată, structurată pe tot ce s-a dovedit viabil și validat de practică, care să configureze nu numai obiectivele prevăzute, dar și consecințele materializării lor în plan social, evaluate în strânsă conexiune, simțindu-se tot mai acut.

Si parcă pe măsură ce se declară tot mai frecvent că anul acesta va fi marcat de o accelerare a privatizării, precizându-se chiar că de la 1 mai se va declanșa privatizarea în masă, în mod paradoxal, se constată că în primul său trimestru ritmul procesului de privatizare este mai lent decât cel înregistrat în aceeași perioadă a anului 1993. Si atunci ce semnificație mai poate avea această nouă și mult prea orgolioasă campanie care oricum nu ajută la deblocarea unor mecanisme, la abordarea nuanță, cu discernământ, a problemelor implicate de o privatizare în masă, cum se pretinde, și cine e interesat ca un asemenea proces complex care va schimba radical fizionomia economiei noastre naționale să fie conceput și să se desfășoare ca o campanie, care, chiar dacă nu-i una oarecare, totuși, campanie rămâne? Ce s-a ales din numeroasele experimente făcute în acest domeniu pe așa-numitele unități-pilot, apte să treacă în sectorul particular fără prea mari dureri? Cine se mai gândește acum la proiectele privind privatizarea treptată, privatizarea prin metoda MEBO, soluțiile la care se va apela pentru preschimbarea în acțiuni a certificatelor de proprietate? Totul, sau aproape totul, a rămas într-un con de umbră, marginalizat, uitat, ca și cum totul ar fi constituit un scop în sine. În schimb, s-a creat iluzia că, decretând 1994 - anul privatizării rapide, totul se va rezolva de la sine. Ceea ce reprezintă, credem, un optimism fără acoperire totală.

■ Adela DEAC

OPINII DE ACTUALITATE ÎN "OPINIA națională"

"REFORMĂ INTEGRALĂ" și "ECONOMIE DE PIAȚĂ FUNCȚIONALĂ"

Acad. ANGHEL N. RUGINĂ

1 Ce înseamnă o "reformă integrală" ?

Colegul Zaman scrie: "După cum este firesc, ideea «reformă integrală» este nu numai acceptată, dar constituie și un numitor comun pentru cele mai diferite curente de gândire economică din țara noastră." Întâi, m-a surprins o asemenea observație, aș putea spune că m-a bucurat. Dar asta a fost numai momentan, pentru că din fraza care a urmat mi-am dat seama că nu e vorba de același concept de "reformă integrală" a echilibrului general stabil, pe care l-am întrebuit în planul numit mai sus. Într-adevăr, Gh. Zaman scrie mai departe: "În pofida postulării de planu a acestei cerințe, integralitatea practică a reformei este departe de a se realiza".

Evident, aici e vorba de un alt concept de reformă și anume de acela care s-a aplicat de către guvernul român între 1990 și 1994 și care se bazează pe aplicarea doctrinei lui Keynes cu politică monetară și fiscală la nivel macro pe care eu am contestat-o în practică. (Vezi Principiu imposibilităților în practică). Cât privește această reformă, până acum se poate spune că ea este încă "departe de a se realiza". Conceptul de "reformă integrală" nu s-a aplicat, așa că poate mai are nevoie de clarificare.

Sumar, reforma integrală înseamnă o operă chirurgicală monetaro-economică chemată să îndepărteze - atât că omenește este posibil - toate elementele și practicile comerciale care generează probleme, adică dezechilibre, și să adauge unele elemente de echilibru ce lipsesc, așa încât să se întreagască un sistem unitar de echilibru general stabil, funcționând normal începând cu ziua "D".

În termeni mai precisi, reforma integrală se conduce după formula: $S = A + P$. În primul rând, formula cere un studiu sistematic al realităților economice actuale (A) prin identificarea elementelor și practicilor de echilibru, adică acolo unde nu există probleme și, deci, care rămân să fie păstrate

mai departe, ca și a celor de dezechilibru, acolo unde există probleme și, deci, trebuie reformate. Aceasta este prima operație de considerare mai completă și mai profundă a realităților economice date în momentul de pregătire a reformei.

Operația a doua, în continuare, este prelucrarea de soluții practice (S), adică reforme structurale și alte măsuri de politică economică, ce să înlăture sau să neutralizeze elementele și practicile de dezechilibru iar, în plus, să adauge alte elemente (instituții) de echilibru, care lipsesc.

Punctul al treilea care trebuie avut în vedere este cerința ca operațiunea a doua să fie condusă având drept ghid de orientare factorul (P), ce arată direcția către care va evoluva activitatea economică în cursul reformei integrale. Iar factorul (P) reprezintă modelul sau planul arhitectural al unui regim social-economic nou, regenerat, unde activitatea economică este sincronizată automat de un număr de mecanisme, arătate în planul nostru, și care sunt legate unul de altul în mod organic. Aceasta reprezintă conceptul de economie de piață funcțională, nu numai idealizat, cum au făcut economistii din școala clasică veche, dar și concret, practic.

Este vorba de planul unei case eco-

nomice, unde arhitectul a avut grija să facă calculele necesare asupra a ceea ce este de înălțit și a materialelor necesare așa încât construcția să reziste în timp. Echilibrul general stabil din formula $S = A + P$ nu mai este ceva simplu care ar fi de dorit sau de așteptat în viitor, ci reprezintă o stare de lucruri reală care se realizează în ziua "D", când reforma începe. Reforma integrală, așa cum îi arată și numele, în aceeași zi începe să acioneze cu o reformă monetară care curăță inflația produsă de leul de hârtie și de credit monetizat până la rădăcină și, simultan, punte pe aceeași bază sănătoasă, de echilibru, un leu nou, real, acoperit în aur și diverse produse naționale. Prin aceeași reformă și în aceeași zi urmăzează, pe aceeași linie de echilibru, băncile, bursele, bugetul statului, industria, comerțul și cursul de schimb în relații cu străinătatea, într-un cu-vânt, întreaga economie națională.

De aceea, prin aplicarea formulei $S = A + P$ nu mai există nici un conflict între analiza teoretică și aplicarea ei în practică. De fapt, în formula menționată se află o sinteză unică între școala economică modernă, care studiază dezechilibrul (Keynes, Marx), inclusă în factorul "A", și școala clasică, ce a studiat echilibrul (Adam Smith, Walras), inclusă în factorul "P".

despre conceptul de economie de piață, subiect pertinent de istoria gândirii economice. Întrebarea pusă atrage un răspuns de natură practică, care în continuare cere o precizare asupra doctrinei economice ce a stat la baza planului de reformă. Este greu de acceptat interpretarea că acei care au lucrat la planul de reformă încă din primăvara lui 1990, economisti cunoscuți, unii chiar foarte cunoscuți, să se fi lăsat atrași într-o astfel de dilemă ca aceea exprimată în citatul de mai sus.

Ori cum o fi, avem de identificat doctrina care a stat la baza planului de reformă, căci numai aceasta ne poate dezvăluia cauza eșecului. Răspunsul este cunoscut și de un student în anul întâi la Economia generală, și anume doctrina economică moștenită de la Keynes, care, imediat după revoluția din 1989, a fost acceptată de cei mai mulți dintre economisti români, fără a o supune la un examen critic, obiectiv, cum recomanda în veacul trecut un Titu Maiorescu sau cel dintâi economist de gândire economică românească: Dionisie Pop Marjan.

Doctrina lui Keynes, din punct de vedere practic concretizată în recomandarea unei politici monetare și

fiscale pe scară macro, a fost mereu în luptă, fără sănse de succes, cu Principiu imposibilităților în practică, pe care el nu l-a cunoscut că a fost în viață (a murit în 1941) și care spune: Într-un regim economico-social mixt capitalist sau orice alt regim care face uz pe o scară întinsă de moneda de hârtie și de credit neacoperit - cum se prevede în modelul conceput de Keynes - este imposibil, prin definiție, să se poată calcula în orice moment și implementa instituțional circulația monetară de acest tip de ban, în aşa fel ca să fie în concordanță cu împlinirea simultană a următoarelor teluri indispensabile într-o economie națională: 1) stabilitatea prețurilor (nici inflație, nici deflație); 2) ocupare totală sau "full employment" (fără șomaj involuntar); 3) bugetul statului echilibrat (fără deficit); 4) o balanță comercială și de plată internațională în echilibru și 5) o distribuție a venitului național echitabilă.

Rațiunea principală: Banul de hârtie și de credit neacoperit are o instabilitate inherentă, care nu se poate corecta prin nici o politică economică rațională.

- Când se ridică costurile de producție sau prețurile, indiferent din ce motive, circulația monetară de acest tip de ban crește automat și cumulativ. Astfel, inflația devine inevitabilă.

- Când prețurile încep să scadă sau condițiile economice se înrăutățesc, atunci circulația monetară de acest tip de ban scade automat și cumulativ iar deflația și șomajul devin inevitabile.

Keynes, o repetă, nu a cunoscut Principiu imposibilităților în practică, dar cunoștea foarte bine, ca orice alt economist, instabilitatea inherentă a banului de hârtie și de credit neacoperit. Totuși, el a crezut că printr-o politică monetară și fiscală adecvată se poate evita această dilemă, deși până la urmă totul s-a dovedit o iluzie științifică.

3 Conflict între teorie și practică, în trecut și în prezent

Este adevărat că în economia clasică există un conflict între teorie și practică, fiindcă economistii clasici au analizat bine (deși nu complet) realități potențiale într-un regim de condiții ideale de echilibru stabil dar au neglijat să dezvolte și partea a doua de "Economie clasică aplicată", în care să ne arate precis cum se poate realiza un astfel de regim ideal și cum se poate menține în timp. Adevărul este că sistemul lor de gândire a rămas numai pe hârtie, pur teoretic. Utilizând formula noastră, doctrina clasică se poate reprezenta prin $S = P$, adică nici o soluție practică, fiindcă din punctul lor de vedere existența libertății economice, respectiv legea cererii și a ofertei, ar rezolva automat toate problemele economice. Într-un fel, este vorba de un adevăr truchiat, deoarece nu au jinut seamă de realitățile social-economice ale timpului acela (ieșirea din epoca mercantilistă), care cereau imperios reforme de structură.

Critica colegului Zaman în această direcție este complet justificată, deși trebuie temperată cu informația adițională că toți economistii clasici, fără excepție, erau împotriva monedei de hârtie și pentru moneda de aur sau argint așa încât gândirea lor, din punct de vedere teoretic și practic, se afla în afara zonei de acțiune a Principiului imposibilității în practică.

În economia capitalistă contemporană din Occident, ca și din țările foste socialiste care acum se grăbesc să introducă un regim capitalist, există, în mod vizibil, un conflict deschis între doctrina lui Keynes, care, prin recomandarea unei politici monetare și fiscale macro, promitea încă din 1936 că toate problemele social-economice se pot rezolva satisfăcător, pe cătă vreme dacă examinăm obiectiv realitățile economice actuale, nici una din problemele mari ce agită nu numai economia românească, dar și economia tuturor țărilor capitaliste nu este rezolvată cum se cuvine.

Adevărul este că și doctrina lui Keynes este deficitară din două

puncte de vedere. Mai întâi, lucrează numai cu factorul "A", neavând nici un ghid precis de orientare în conceperea de soluții practice. Utilizând aceeași formulă de mai înainte, la Keynes $S = A$, adică iar un adevăr truchiat.

În al doilea rând, Keynes a ignorat înțelepciunea economică clasică, căstigată cu multă trudă și mare îscrusință în lupta cu ideile unei epoci dominate de o concepție paternalistă asupra societății umane (în fond, o degradare a personalității omului) în regimul mercantilist și sub regi cu puteri absolute. Ironia soartei a făcut că, prin aplicarea și eșecul doctrinei lui Keynes în acest veac, am ajuns la ultima etapă (sperăm) a unui regim neomercantilist. (Vezi "Opinia națională" nr. 48 din 28 martie, 1994). Cu aceasta s-a produs o ruptură în dezvoltarea științei economice, rezultatele școlii moderne de dezechilibru fiind prezентate drept o negație a adevărurilor din școala clasică de echilibru, pe cătă vreme în realitate ele sunt complementare.

În al treilea rând, Keynes nu a văzut problema capitală și anume problema calculului economic, care cere ca moneda să fie reală, acoperită. (Vezi "Opinia națională" nr. 48/1994).

Reforma integrală cu formula $S = A + P$ rezolvă conflictul între teorie și practică, atât din școala clasică, cât și din cea modernă.

4 Două tipuri de economie de piață total diferite

Există mai multe tipuri de economie de piață dar pentru cazul discuției de față este suficient să ne referim numai la două.

1) Mai întâi, există economia de piață mixtă capitalistă, unde se ține seamă numai de un singur factor: libertatea de tranzacții, cu respectarea contractului și a dreptului de proprietate privată. Restul nu contează deloc, nici nu se discută. Iar restul se referă la celelalte două principii tot atât de fundamentale pentru coeziunea și armonia unei societăți umane. Acestea sunt: principiul de justiție socială, de echitate în distribuirea venitului rezultat din procesul de producție și principiul de stabilitate monetară și financiară, care garantează eficiența procesului economic la optim.

Termenul de "piață mixtă" înseamnă

Colegul Zaman pune în continuare întrebarea: "De ce suferă reforma economico-socială din țara noastră de incoerență?"

Răspunsul pe care îl dă nu mi se pare corect și nici pe de parte complet. "În opinia noastră - scrie el - una din cauze rezidă în faptul că economia de piață pe care dorim să o realizăm în România este înțeleasă fie truchiat, ruptă de condițiile istorice și social-economice, fie ca o idealizare a unui mecanism (respectiv cel de piață)".

Aici e vorba de două opinii diferite

că monopolul și oligopolul (amândouă, forme de dezechilibru și inechitate socială) stau alături de competiția sau concurența loială (formă de echilibru și echitate socială). Iar dacă se mai adaugă și speculațiile la bursă, cu formarea de prețuri artificiale, atunci sfera dezechilibrelor în economia mixtă capitalistă se întinde pe întreaga economie.

Sigur este că regimul capitalist are și virtuți sociale, cum este abundența în producția de bunuri și servicii dar aceasta nu înălță celelalte vicii sociale menționate mai sus.

2) Al doilea este tipul de economie socială de piață funcțională, care, deja în ziuă "D", are un cadru instituțional și juridic ce garantează nu numai libertatea de tranzacție și proprietatea privată dar, în același timp, realizarea, în practică și respectarea celorlalte două principii fundamentale: de justiție socială, de echitate și de stabilitate monetară și financiară, amândouă desciute din multe detalii în Plan.

Centrul de greutate în orice critică constructivă la adresa planului nostru ar fi să se dovedească că, în anumite puncte, nu se realizează cele trei idei-aluri fundamentale și atunci am avea și noi ce să răspundem în mod concret. Pentru o astfel de critică constructivă nu este nevoie de cunoștințe vaste de istorie economică sau de doctrină economică, ci pur și simplu de citirea textului din plan cu o oarecare atenție și evaluarea lui prin uz de rațiune pură (analiză, teorie) și de rațiune practică (experiență), pe care toți o avem prin pregătirea noastră economică.

Aproape tot ce spune colegul Zaman mai departe este valabil, este just pentru o economie mixtă de tip capitalist, dar el nu identifică partea ultimă (impostorul) așa încât, cu voie sau fără voie, cititorul poate fi indus în eroare, crezând că e vorba de economia de piață funcțională. Tot așa în legătură cu doctrina lui Keynes se menționează anumite deficiențe dar niciodată nu se indică numele Keynes și atunci cititorul poate fi îarıști indus în eroare, crezând că e vorba de planul R. Să luăm câteva exemple.

5 Cum trebuie judecate "imperfecțiunile", "capcanele" într-un sistem economic?

Răspunsul la această întrebare este foarte simplu: dacă ne referim la un sistem în dezechilibru cum e regimul capitalist sau regimul socialist sau fascist, atunci ne putem aștepta la tot felul de imperfecțuni, capcane și contradicții. Dacă însă ne referim la un sistem unde condițiile de echilibru general stabil sunt îndeplinite, cum este economia de piață funcțională, atunci trebuie să fim foarte circumspecți în analiza teoretică, ca și practică. Aici putem găsi cel mult "imperfecțiuni minore", care din punct de vedere practic nu constituie o problemă.

Dar colegul Zaman se referă la "imperfecțiuni recunoscute și abordate în toate manualele de economie din țările occidentale. Ca atare, este absolut necesar să se analizeze cu deosebită atenție imperfecțiunile pieței libere, concurențiale atât într-o economie matură de piață, cât și într-o în tranziție, pentru asigurarea unei reforme integrale".

Și aici lipsește ceva, adică nu se spune că, în aceleași manuale, imperfecțiunile în cauză se atribuie unei economii mixte capitaliste. Ca un punct suplimentar de informație, expresia de concurență și competiție imperfectă ("imperfect competition") a fost introdusă ca problemă în literatura economică de d-na Joan

Robinson în cartea sa "The Economics of Imperfect Competition" (1933). Dar în expunerea doamnei Robinson, "competiție imperfectă" este cu mult mai apropiată de monopol decât de competiție.

Aici trebuie să facem o deosebire foarte clară între: a) imperfecțiuni majore, de proporții, cumulative, conjuncturale sau de dezechilibru, care se întâlnesc numai într-un sistem în dezechilibru cum este economia de piață mixtă capitalistă și b) imperfecțiuni sporadice, minore, temporare, simple, limitate în timp, care se pot întâlni și într-un sistem în echilibru cum este economia de piață funcțională din Planul nostru. Dar aceste imperfecțiuni minore, din punct de vedere practic, nu constituie o problemă.

6 Cum trebuie să judecăm "insuficiența informației economice?"

Colegul Zaman acordă o foarte mare importanță acestui subiect când scrie: "După cum se știe, una din imperfecțiunile pieței concurențiale a fost, este și va rămâne insuficiența informației economice care generează dezechilibre între cerere și ofertă, erori de comportament și anticipații nerealiste... În condițiile unui sistem informațional care nu oferă semnale la timp și de bună calitate, procesele decizionale sunt paralizate, lipsite de fundamente."

Cum trebuie să interpretăm acest text? Mai întâi, trebuie subliniat faptul că nu insuficiența informației în sine, ci, mai degrabă, calitatea dubioasă a informației este aceea care generează dezechilibre. Am văzut mai înainte cum utilizarea de monedă de hârtie și de credit neacoperă pe o scară întinsă falsifică calculul economic iar puternica piață mixtă capitalistă din Occident devine un invalid la care acum se adaugă și foștele țări socialiste.

Orice sistem informațional am dezvoltat pe baza datelor concrete (reale) din acest regim nu este și nu poate fi de încredere. Datele sunt distorsionate, contaminate de dezechilibru, sunt false până la un anumit grad. Aici, deciziile nu mai sunt *raționale*, ci aparțin hazardului din jocurile de noroc sau, cum spune colegul Zaman, "procesele decizionale sunt paralizate, lipsite de fundamentare". Numai că el nu identifică precis modelul unde aceste lucruri sunt reale, adică economia de piață capitalistă, și, de aici, cu intenție sau fără intenție, cititorul poate fi indus în eroare crezând că problema insuficienței informației ar fi valabilă și pentru *economia de piață funcțională* rezultată din reforma integrală din planul R., lucru ce nu este adevărat. În modelul din planul R, moneda este acoperită iar calculul economic este sănătos și de încredere.

Să ne gândim mai departe la speculațiile uriașe care au loc zilnic la bursele de la Londra, New York, Chicago sau Tokio, unde se formează prețuri de dezechilibru (în bună parte, artificiale), care se schimbă nu numai de la o zi la alta, dar chiar din oră în oră, practic din minut în minut. Și asta se întâmplă nu pentru că ar fi o lipsă de informație. Un sistem informațional există deja, bine echipat electronic, și care leagă cu știri (informații) toate centrele mari financiare, aproape instantaneu, de pe întregul glob. În zadar! Prețurile la mărfuri, valori mobiliare, valută rămân tot de dezechilibru, pentru că standardul monetar no-

minal (dolarul american de hârtie) nu poate împlini funcția de măsurător obiectiv și de încredere în calculul economic în determinarea valorilor de schimb. Să lăsăm economia românească să se învârte în jurul sau să depindă de un asemenea sistem informațional dubios? În Planul R nu există speculații pure, moneda și creditul sunt acoperite iar prețurile sunt stabile, reale, de echilibru, în acord cu Legea de justiție socială și economică. Restul lumii poate să continue cu prețuri artificiale, de dezechilibru, fiindcă acestea nu vor afecta economia românească, ce rămâne liberă și deschisă traficului internațional. Cu alte cuvinte, economia românească rămâne imună la șocuri din afară, pentru că prețurile artificiale externe, odată ajuns la granița românească, vor fi convertite în lei românești de aur sau argint iar cursul de schimb nu se va determina la Londra, Paris sau New York, ci la Bursa românească din București, Cluj, Iași, Galați sau Constanța, unde se acceptă numai tranzacții reale iar speculații pure (adică jocuri de noroc) sunt abolite prin lege. Mă mir cum colegul Zaman i-a scăpat acest aspect.

În unele modele matematice utilizate chiar de economisti laureați ai Premiului Nobel se merge și mai departe, pornindu-se de la premisa: ca să se ajungă la prețuri de echilibru cu optimum într-o economie națională, avem nevoie de cunoașterea tuturor prețurilor, adică *informația perfectă*. În practică, asta ar duce la introducerea teatrului absurdului al lui Eugen Ionescu în economie. Adevarul este că informația necesară, mai ales într-o economie de piață funcțională de echilibru, este cu mult mai limitată. Un întreprinzător, spre exemplu, are nevoie să cunoască prețul curent la materii prime utilizate, salarii medii de plătit și prețul de vânzare la produsele fabricate pentru a se putea apropia de producția optimă. La fel, un consumator are nevoie să cunoască limita bugetului său și prețul curent la un număr mic de obiecte necesare pentru a putea lua o decizie aproape de utilitatea maximă.

7 Ce se ascunde în spatele teoriei informaționale?

Fără îndoială, teoria informațională are valoare în economie, ca și în orice altă știință, dar cu anumite limite: să se țină cont de faptul dacă sursa informației vine sau se aplică într-un regim sau model care se află într-o poziție de echilibru general stabil sau într-o poziție de dezechilibru care poate fi minor, major sau totală anarchie (haos).

Pentru informarea cititorului, teza despre "insuficiența informației economice" s-a ridicat la rangul de problemă principală numai după 1970, când s-a văzut că doctrina lui Keynes nu actionează cu adevărat în practică. Prin *Principiul imposibilităților* în practică se explică de ce nu poate acționa. Acum, după 1970, s-a observat că, în cursul aplicării politicii monetare și fiscale, atât inflația cât și șomajul au început să crească simultan, împreună. Până atunci, urmând Curba lui Phillips, bazată pe statistică, se credea că șomajul în creștere se poate combate cu puțină inflație, pe care trebuie să o acceptăm ca un preț social mai puțin dăunător. Invers, dacă pericolul inflației se mărește, atunci răul se poate vindeca cu puțin șomaj suplimentar.

mentar. Dar, după 1970, jocul vechi n-a mai mers și doctrina lui Keynes a intrat în derău.

Repetăm, motivele specifice pentru care politica monetară și fiscală recomandată de Keynes nu poate acționa pe termen mai lung:

1) Nu există nici un instrument de încredere pentru a determina timpul exact când trebuie aplicată o politică monetară sau fiscală, așa ca să fie efectivă și

2) Nu există nici un instrument sau formulă matematică în măsură să poată determina proporția exactă în utilizarea politicilor monetare (variația exactă a dobânzii sau a circulației monetare) sau a politicilor fiscale (variația exactă a impozitelor sau taxelor), astfel ca politica monetară sau fiscală să fie eficientă, adică să rezolve probleme sau probleme date (inflație, șomaj, deficite etc.).

În loc să reexamineze, ca punct de către metoda de cercetare, doctrina lui Keynes în practică, atenția economistilor din Apus, stimulată de anumite forțe, a optat în favoarea intensificării studiului informatic. Cu aceasta, s-a mai găsit o scuză ca să nu fim neliniștiți dacă politica monetară și fiscală la macro nu acționează cum trebuie sau așa de repede cum am dori. Cauza s-ar afila în faptul că nu avem destulă informație sau informație de calitate superioară. Cine vrea să credă, să aibă răbdare și să mai aștepte.

Principiul imposibilităților în practică arată că, în condițiile date ale unui dezechilibru major, oricără informație am acumulat, problemele în cauză (inflație, șomaj etc.) nu se pot rezolva satisfăcător decât prin reforme de structură, mai precis printr-o "reformă integrală".

8 Există o lege a șomajului și a inflației naturale?

O altă scuză folosită pentru a perpetua politica monetară și fiscală la nivel macro este și ideea că ar exista o lege a șomajului și a inflației normale (naturale). Colegul Zaman scrie: "Dintotdeauna s-a considerat că șomajul și inflația sunt, dincolo de limitele lor normale (naturale), factori de entropie economică și socială".

Keynes a introdus conceptul de "echilibru cu șomaj", deși conceptul nu e valabil decât într-un regim de economie mixtă capitalistă, aproape de poziția de echilibru nestabil, unde monopolul și concurența se află într-o proporție de 50:50. Aici, evident, șomajul involuntar are sănătate. Este complet eronat să se atribuie acest fenomen modelului unei economii de piață funcționale. De aici rezultă că nu există un fenomen de șomaj sau inflație normală (naturală) decât numai dacă punem pe același plan o economie mixtă capitalistă cu o economie normală, funcțională, ceea ce nu se poate admite nici logic și nici empiric. Nici Keynes nu a considerat "echilibrul cu șomaj" ca un fenomen normal. Entropia nu justifică un șomaj în masă.

Șomajul este un fenomen cauzat de o economie care nu funcționează normal. Inflația, la fel, este un fenomen cauzat de un sistem monetar (de hârtie și credit neacoperit) care nu poate funcționa normal.

9 Reforma integrală aparține naționii întregi

Colegul Zaman scrie mai departe: "Cred că dispunem de întreaga forță necesară pentru a surmonta dificultățile și a realiza miracolul... dacă și numai dacă fiecare dintre noi vedem în integralitatea reformei în România o cauză personală căreia să ne dedicăm cu devotjunea de care am dat dovadă de atât de atâtă ori în situații limită ale existenței noastre."

Sunt pe deplin de acord cu cele scrise mai sus, deși cred că este o datorie morală sacră a celor ce guvernează să nu lase ca situația economică să ajungă la punctul critic în care existența naționii să fie pusă în cumpănă sau în pericol.

De asemenea, sunt pe deplin de acord că și românii pot realiza un "miracol economic" chiar dacă nu suntem nemți sau japonezi. Recunosc, la fel, că miracolul economiei românești este o operă de geniu, care cere 5% Har Divin (scris cu literă mare) și 95% Muncă (scris cu literă mare), care vine de la naținea întreagă. Dar această muncă uriașă, pe care am văzut-o cu ochii mei la poporul german între 1947-1950, nu poate veni decât după ce "Reforma integrală" a devenit realitate și fiecare cetățean român, după zia "D", se va convinge că merită să lucreze cât mai mult și că mai bine.

10 Încotro să fie orientarea: spre economia externă sau spre cea internă?

Vederile sunt împărțite în această problemă: unii cred că relansarea poate veni numai prin legături mai extinse cu economia externă iar alții, de la economia internă. Este povestea cu locomotiva invizibilă, care ar trage după sine și economia națională. Dar nu totdeauna a fost asta.

"Reforma integrală" îne amândouă părerile în balanță, dând precădere doctrinei vechi românești "Prin noi înșine!", adică economiei interne, care, odată însărcinată, poate deschide larg porțile pentru relații fructuoase cu economia externă.

Ultima condiție pusă de colegul Zaman este tot de ordin informațional, și anume că ar fi necesară și "cunoașterea de către fiecare dintre noi a mărimii relative și absolute a decalajelor economice, tehnologice și sociale semnificative dintre România și economiile dezvoltate." O asemenea condiție este greu de împlinit, ar costa enorm de mult (dacă o luăm ad-literam) și ar întârzi procesul de refacere economică internă. Ar însemna să se acorde prioritate locomotivei invizibile, venită din afară.

"Reforma integrală", repet, îne amândouă vederile în balanță și aceasta, cred, e cea mai bună soluție. O școală nouă de gădire economică românească poate continua acest dialog.

SONDAJE "FĂRĂ FRONTIERE"

(Continuare din pag.1)

Întrebați despre anumite tipuri de cenzură, 69 la sută din subiecții americanii au spus că guvernul ar trebui să aibă posibilitatea de a limita relațiile pentru a proteja secretele militare, 60 la sută ar permite limite asupra relațiilor pentru a descuraja terorismul, 59 la sută ar dori limitarea referirilor la relațiile personale intime și 52 la sută sunt în favoarea restricțiilor în descrierea "unei violențe care nu este necesară".

Majoritatea evidentă a celor chestionați din celelalte țări ce au făcut obiectul sondajului s-au pronunțat, de asemenea, în favoarea unor astfel de restricții concrete. El consideră, totodată, că mass-media ajută democrația în general iar bisericile exercită o influență bună.

Comentariul Agenției americane scoate în evidență faptul semnificativ că aproape fiecare persoană din componența eșantionului a opinat că "presa are un caracter de senzație, este indiscretă și invadază viața particulară a oamenilor".

Nu este lipsit de semnificație a releva că presa internațională recurge frecvent la analize periodice asupra concluziilor care se crede că s-ar desprinde din "lectura sondajelor fără frontieră". Faptul se explică și prin avantajul de a pune față în față opiniei din țări diferite prin raportare la o anumită temă de larg interes ce permite sesizarea tendinței sau opțiunilor, mai ales în plan politic. O asemenea temă pare a fi înclinația electoralului spre ceea ce tradițional este numit înclinația spre "dreapta" sau "stânga". Un exemplu edificator în această privință îl constituie un articol din ziarul "Le Monde", consacrat evoluției politice din Europa Occidentală după alegerile din Franța din martie 1992, când stânga socialistă fusese sever înfrântă.

Astfel, articolul intitulat "DREAPTA EUROPĂNEANĂ MODERATĂ ÎNTR-O POZIȚIE DELICATĂ" consideră că s-ar putea să fie vorba despre "o excepție politică franceză" de vreme ce "la marile democrații europene se constată o revenire a simpatiei față de stânga democratică", oglindită în sondajele de opinie și analizele experților. Analiza curentelor de opinie din Marea Britanie, Germania și Italia conduce pe autorul articolului la constatarea că "imagină semeață a unei drepte liberale abordând steagul unei piețe atotputernice, al dezvoltării și al privatizării opusă ideologiilor colectiviste, stimulată de prăbușirea comunismului, a încetat să-și mai exercite farmecul. Popoare care au salutat cu entuziasm căderea Zidului Berlinului și care și-au investit imediat încrederea în dreapta moderată pentru a conduce destinele vechilor națiuni ale continentului într-o Europă "post-Yalta" își rezolvă pozitionile: capitolul "social", eclipsat o perioadă de timp de tulburările geopolitice, revin în forță".

În concepția ziarului francez, în țările unde stânga democratică rămâne o garanție de justiție socială, de echilibru între interesele salariaților și necesitățile menținerii competitivității industrii de mondializare economică, neincrederea față de formațiuni assimilate din punct de vedere semantic unui "socialism" pervertit de totalitarism, s-a estompat repede.

Fără a recurge la repetarea cifrelor din sondajele în cauză, articolul atrage atenția că poziția "în scădere", "în cumpănă" a dreptei moderate nu este determinată în principal de redobândirea credibilității adversarilor săi, ci și de alte fenomene care "concură la slăbirea poziției dreptei moderate". Astfel este vorba, în primul rând, de uzura unei puteri exercitate prea mult timp în numele unei imposibilități de alternanță din cauza războiului rece. Se consideră că fiind relevant cazul italian: democrația creștină s-a prăbușit, subminată de corupție și de compromisurile cu forțele obscure ale țării, pentru că nu

a știut să înțeleagă la timp că regenerarea ei presupune o reinnoire atât a cadrelor sale, cât și a concepției cu privire la exercitarea puterii. La rândul său, formațiunea creștin-democrată germană nu a înțeles că ambiguitățile moștenite de la social-democrați cu privire la problemele de apărare și securitate nu scuteau să plece urechea la nemulțumirile alegătorilor din Est, ca și a celor din Vest, care crezuseră "puțin prea mult în promisiunile din toamna lui 1989".

Articolul argumentează, în continuare, că în al doilea rând, se poate constata că, în opinia publică, această dreaptă și-a îndeplinit misiunea de îndrepărtare a greutăților sociale și economice moștenite dintr-o perioadă în care stânga doctrinară, aflată la putere sau în opozitie, reușise să impună un stat-providențial, a cărui rigiditate redistribuțivă sfârșise prin a paraliza dinamismul. Terapia de soc thatcheristă, scrie ziarul francez, aparține deja trecutului unei Mari Britanii care aspiră să găsească lideri suscepibili "să picure puțin ulei în angrenajul foarte complex", care a permis mult timp mașinii sociale britanică să funcționeze. Nu mai este suficient a prezenta ca pe niște rețete miraculoase ale bunăstării și ale ocupării complete a forței de muncă elementele "esențiale" ale ideologiei liberale și monetariste; această ideologie rămâne neputincioasă în față unui șomaj persistent, a degradării veniturilor și a efectelor mondializării economiei, conchide ziarul francez considerând că sub acoperirea unui pragmatism erijat în virtute, "marile formațiuni ale dreptei moderate încearcă să mascheze un împas teoretic".

În același timp, se semnalează

ca un alt handicap al dreptei moderate, nu puține probleme de morală și de identitate națională, "Valul naționalismului, repliat și reînțors la identitatea primă, care s-a revărsat asupra Europei Centrale și de Est în urma prăbușirii comunismului, n-a rămas fără ecou în partea occidentală a continentalui", notează articolul din "Le Monde", care avertizează împotriva "unei concurențe a extremității drepte, care face să vibreze coarda națională și nostalgile unei ordini forte în toate domeniile".

Reluarea mai pe larg a unui articol de presă în legătură cu practica și utilitatea sondajelor internaționale de opinii dorește să atragă atenția, între altele, asupra unui adevărat sugestiv conturat de următoarele asemnări anunțate de cei doi cercetători în domeniul sociologiei comparate: "Societățile pluraliste tind să admittă o pluralitate de influențe contradictorii. Cu alte cuvinte, familiile, prietenii, scoliile, bisericile, sindicale sau mass-media nu difuzează aceleași valori și opinii. Specialiștii în societăți fragmentate au descris totuși situații în care grupurile verticale au reușit să-și protejeze membrele de comunicarea între grupuri și de influențele conflictuale. Modelul ar fi următorul: familia îl sensibilizează pe copil la ceea ce îl vor declara mai târziu preotul, ziaiele și partidele politice. Rezultatul este o configurație culturală foarte originală. Cei care studiază educația sau informația difuzată de diversii agenți de socializare știu bine că mesajul explicit nu este totdeauna și cel mai important").

Prin urmare, complexitatea vieții sociale, în dimensiunile sale naționale, statale dar și mondiale se cere studiată, cunoscută, explicitată și prin prismă opiniilor publicului sau publicurilor. În această direcție, un util serviciu îl aduc, în felul lor relevant sau mai puțin relevant - depinde și de metodele utilizate - "sondajele fără frontieră".

"Le Monde", nr. 15239/1994

5) Mattei Dogan și Dominique Pelassy, Cum să comparăm națiunile. Sociologia politică comparativă. Alternative, București, 1993, p.84-85.

NEGOCIEREA ARMA ÎNȚELEPCIUNII

Chiar dacă nu este înscrisă în tradiționalul horoscop în care fiecare încearcă să-și descifreze șansele sau calea spre mai bine, există în zilele noastre cea de a treisprezecea zodie, care, este adevărat, nu și-a aflat încă expresia într-un simbol grafic. Este vorba de negocieri, prezente în viață atât a individualilor, cât și a colectivităților prin intermediul căror se încearcă refacerea unor puncte prăbușite, sau numai deteriorate, între parteneri. Să ne amintim de spusele lui Aristotel: "După cum omul, în desăvârșirea lui, devine ființa cea mai nobilă, tot astfel desăvârșirea sunsă de sub puterea legilor și a drepturilor se transformă în cea mai căaloasă".

În viața internațională de astăzi, atât de frâmănată și plină de convulsii, dominată de neînțelegeri și stări conflictuale, negocierile ocupă un loc preponderent. După cum aprecia cunoșcutul polilog american Arthur Lall, epoca în care trăim poate fi caracterizată drept o eră a negocierilor. Tendințele de a aborda problemele complexe care confruntă omenirea și, în primul rând, focarele de tensiune și război pe calea contactelor și discuțiilor tind să dobândească un caracter permanent și comprehensiv. O asemenea cale nu este nici simplă nici lipsită de obstacole. Pentru a ajunge la capătul drumului se cer eforturi, renunțarea la orgolii dar, mai ales, la practica anacronică a amintirii cu forță sau recurgerea la ea.

Faptul că masa negocierilor este și trebuie să devină tot mai mult alternativa neînțelegerilor și a câmpurilor de luptă reiese cu limpezime

și din articolul 33 din Carta ONU: "În toate diferențele a căror prelungire este susceptibilă să amenințe menținerea păcii și securității, părțile trebuie să caute soluții înainte de toate, pe calea negocierilor, medierii, conciliierii, arbitrajului, reglementărilor juridice, recurgerei la organisme și acorduri regionale, anchetelor, sau prin alte mijloace la alegere".

Drama din Afganistan a ținut ani de zile capul de afiș al actualității internaționale. Trupele fostei Uni-

Evoluția dramatică a evenimentelor din fosta Iugoslavie, războiul săngeros din Bosnia, în care sunt implicați sărbi, croați și musulmani, reprezintă un exemplu concluziv al faptului că nici unul dintre beligeranți nu a avut căștig de cauză prin folosirea armelor. Sirul nesfârșit al contactelor bilaterale, acordurile de încrezăre a focului au reprezentat germei ai unor negocieri, rămânând, din păcate, literă moartă. Pentru ca pacea să triomphe să-ău implicat în mod direct Organizația Națiunilor Unite, UEO și chiar NATO. Realizarea, cu ajutorul direct al SUA, a înțelegerii privind crearea unei federații croato-musulmană este văzută ca o posibilitate ajungere la un acord global, urmărindu-se cu atenție și atitudinea sărbilor. În desfășurarea faptelor, sub protecția căștilor albastre, s-a implicat direct și Rusia, nu numai printr-un emisar special, dar și cu trupe, din dorința de a nu pierde rolul de mare putere și, mai ales, din năzuința reconstruirii tandemului cu SUA în împărțirea zonelor de influență. Dacă a negocia implicit anumite concesii, important este ca fiecare parte să poată decide de sine stătător, fără nici un fel de subordonare, presiune sau imixtiune. Respectul suveranității implică, în mod evident, și neamestecul în treburile interne.

În toamna anului trecut, întreaga omenire a răsuflat usurată în urma înțelegerii dintre Israel și OEP privind retragerea trupelor israeliene din zona Gaza și din Ierihon. Până la acest eveniment, socrat istoric, între cele două părți au avut loc nenumărate contacte fie prin intermediul diplomației secrete, fie oficiale.

A intervenit însă masacrul de la Hebron și totul a sărit în aer. Datorită eforturilor ONU, ale SUA, ca și ale unor țări arabe, recent, s-a ajuns, la Cairo, la un acord privind reluarea procesului de negocieri, prefigurându-se și calea unui viitor dialog între Israel, pe de-o parte și Siria, Iordanie, Liban, pe de altă parte.

În cazul situației din Oriental Apropiat, se impun câteva constatări. În primul rând, aceea că intenția de a negocia presupune, în general, voința sau dispoziția de a face și unele concesii. În termenii stricti ai negocierilor, o concesie este definită ca o revizuire unilaterală a poziției de la care se pornește. În al doilea rând, deosebit de importantă este regula negocierilor cu bună credință îar cea mai flagrantă abatere de la această regula este folosirea negocierilor drept camuflaj pentru recurgerea la forță. Dacă se ajunge la o asemenea situație, negocierile își pierd sensul, sunt alterate în substanță îlor și devin iluzorii.

Drama din Afganistan a ținut ani de zile capul de afiș al actualității internaționale. Trupele fostei Uni-

uni Sovietice, arogându-și dreptul de jandarm, au impus la Kabul un regim comunist prosovietic, dicând lupte de exterminare a patrioților afgani. Hotărârea lui Gorbaciov de a recchema militarii și tehnica modernă de luptă din Afganistan s-a datorat, de fapt, nu bună voinei și dragostei de pace, ci înfrângerilor grele suferite de mașina de război sovietic. După alungarea ocupanților, pacea nu s-a instaurat pe pământul acestui teritoriu martirizat. Au izbucnit ciocniri săngeroase dintre diferențele grupuri rivale, dormice fiecare să acordea cadrul de putere. S-a menținut astfel un focal de tensiune și conflict. Într-un asemenea caz, deoarece discuțiile dintre șefii diferențelor fracțiuni nu au dat roade, ONU a decis să trimítă la Kabul o misiune de mediere, cu scopul de a reanimă negocierile directe între adversari. Acțiunea de mediere, deși include și unele elemente comune cu negocierile propriu-zise, are doar menirea de a crea condiții favorabile pentru ca părțile aflate în conflict să poată începe negocierile sau să le reia. Îată de ce, putem defini acțiunea de mediere tot ca o formă de negocieri, ca un factor menit să conducă la reglementarea pașnică a diferențelor, un adevărat stimulator al părților pentru a ajunge la o soluție.

Trecând de la cazuistica militară, a confruntărilor și stărilor de tensiune, la aspectele politice ori ale diplomației, vom menționa că negocierile sunt și în aceste domenii un adevărat proces cooperant prin care se încearcă să satisfacerea într-un procentaj că mai mare a intereselor tuturor părților, pornindu-se de la ideea că la masa tratativelor stau partenerii iar nu adversarii. În acest sens, este grăitor faptul că, la Bruxelles, partenerii din Piața Comună, aflați în impas, au ajuns în cele din urmă la un consens privind mecanismele interne de vot, după ce numărul membrilor respectivului organism comunitar a trecut de la 12 la 16. Au fost zile și nopți de îndelungate tratative, nu lipsite de aspirații dar, în cele din urmă, pe baza unei soluții de compromis, propusă de Grecia, s-a putut ajunge la un numitor comun. Sigur, o soluție tranzitorie, dar mai salutară decât un eșec.

Dar, revenind la ideea inițială privind deosebită importanță a negocierilor ca armă a înțelepciunii într-o lume dominată de stări conflictuale, de inegalități sociale și naționale, putem spune că opinia publică, forțele politice își dau tot mai mult seama că singura alternativă la politica de agresiune și dictat este reprezentată negocierile, parte integrantă a cooperării internaționale în toate domeniile. Fostul președinte american J.F. Kennedy afirmă: "Oamenii nu trebuie să negocieze niciodată sub imperiul frică și în același timp nu trebuie să le fie frică să negocieze".

■ Ion MĂRGINEANU

La Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București, poate fi vizitată, în aceste zile, expoziția "Portretul în colecțiile de artă particulară" (pictură, grafică, sculptură).

DESPRE SOVIETIZAREA ȘI DESOVIETIZAREA ROMÂNIEI (III)

AFIRMAREA POZIȚIILOR ORIGINALE, INDEPENDENTE

Recent, în paginile "Opiniei naționale", nr. 41/1994, dl. Valentin Lipatti aprecia că - după al doilea război mondial - "antisovietismul popoarelor din Europa răsăriteană, intrate în zona de influență a Moscovei, s-a datorat spolierei și presiunii politico-ideologice practicate sistematic de Uniunea Sovietică față de "aliatii ei", și noi credem că, în general, lucrurile așa stau. Formula aceasta, aparent atotcoperitoare, lasă - credem - loc aprecierii că nu tot timpul, din 1944 până în 1989, lucrurile au stat așa, ci mai ales atunci când amestecul direct și "ajutorul" sovietic de diferite tipuri au acutizat relațiile diverselor țări cu Moscova. În ce privește România, momentele de maximă tensiune au fost, desigur, legate de antecedentele semnării și semnarea propriu-zisă a Convenției de armistițiu, de pregătirea și săvârșirea efectivă a retragerii trupelor sovietice de pe teritoriul românesc, de evenimentele anilor 1963 - 1964, mai ales de reacțiile românești deplin justificate împotriva planului "Valev", culminante cu adoptarea cunoscutei Declarații din aprilie 1964, de respingerea de către autoritățile românești a chemării Moscovei de a ne asocia intervenției din Cehoslovacia (august 1968), de reperetele confruntării din cadrul C.A.E.R. și al Tratatului de la Varsavia, care au prilejuit afirmarea pozиțiilor originale, de reală independență românească și.a.m.d.

N-am dori a se înțelege de aici că a fost vorba de un antisovietism sclerat la români, de o repusie a lor organică față de fosta U.R.S.S. E drept că tradiția istorică ne oferea suficient material de meditație spre a conchide că din Est nu ne puteau veni nici liniste, nici ferire, nici rezolvarea multelor probleme cu care ne confruntam. Atunci însă când insistențele Moscovei, inclusiv consecințele lor de tot felul, au atins cote de maximă pericolozitate pentru noi, desigur că și opoziția și reacțiile românești au devenit nu numai neașteptat de prompte, dar și foarte virulente. Să ne amintim că doar realista măsurare a posibilităților pe care le aveam a putut conduce autoritățile românești la împiedicarea unor vârsări de sânge ce ar fi putut să aibă loc ca urmare a unei revolte populare. Când, în 1968, de pildă, față de amintările cu o intervenție de pedepsire a României, din partea forțelor reunite ale unor state participante la intervenția Tratatului de la Varsavia în Cehoslovacia, la București ca și în toată țara, oamenii simpli cereau arme pentru a merge la luptă, se înțelege cam unde s-ar fi putut ajunge dacă n-ar fi existat și factorii politico-diplomatici care să actioneze cu înaltă responsabilitate, cu luciditate, pentru evitarea unei astfel de confruntări.

Situată României după retragerea trupelor sovietice în 1958 a oferit un câmp mai propice de manifestare a sentimentelor noastre de independență în raport cu ce au putut sau n-au putut alte țări vecine cu noi - și în 1964 și în 1968 și în cele rânduri - atât timp cât pe teritoriile lor s-au menținut efective militare sovietice greu de subestimat. Si dacă trupele sovietice au fost retrase din România, aceasta a fost, fără indoială, și un efect al acțiunii factorilor politici de la București, care au reușit să convingă Moscova că în România se putea trăi sau că pe România se putea "conta" și fără prezența acestor trupe. Oricum, aceasta constituie realmente o problemă incitantă de cercetare istorică și nu ne îndoim că, în viitor, vom putea cunoaște mai mult decât stîm acum despre imprejurările ce au determinat, în 1958, Moscova să recurgă la această decizie pe care, în mod repetat, după aceea, a regretat-o.

Desigur, consecințele acestui gest pot fi analizate în cele mai diverse coordonate. Așa, de pildă, ar merita să amintim, fie și în treacăt, contextul în care din structurile conducătoare de la București - începând cu cele ale partidelui de guvernămînt - au fost, treptat, înălțări exponenții promosoviți, a căror prezență în anumite verigi și

activitatea lor lezau interesele naționale, independență țării. Si - credem noi - nu poate, nu trebuie să fie explicață o astfel de politică decât prin acțiunea - păndită de tot felul de riscuri la acea vreme - a cadrelor naționale din organismele conducătoare ale României.

În același sens desființarea Muzeului româno-rus, închiderea activității editurii și librării "Cartea rusă", ponderarea propagandei prosovietice, sovietizante prin intermediul presei, radioului au avut efecte binefăcătoare pentru România, dar întotdeauna au fost apreciate negativ și nu de puține ori incriminate și sancționate în fel și chip de către Moscova. Urmările retragerii trupelor sovietice din România, treptat și consilișrii sovieticii au început să-și încheie "activitatea". În tot felul de alte forme, desovietizarea României a făcut pași însenmăti înațiale, a devenit fapt împlinit la sfârșitul anilor '50 și în anii deceniului următor.

Desovietizarea a însenmat în context și începere spre sfârșitul deceniului VI a unei slabiri a chingilor de tot felul, scoaterea din temniță și din lagările de muncă forțată a celor care au avușeseră atât de mult de suferit și care "rezistaseră" supliciilor. Este tulburător să încerci să faci distincție între regimul oprimator ce-i lichida efectiv pe unii dintre cei reținuți și înciși și cel ce-i umilise pe aceia care au apucat să mai vadă lumina zilei în libertate, dar distincția trebuie făcută și consecnătă într-o istorie ce s-a scris cu multe lacrime și cu destul sânge în acele vremuri apăsătoare, de neuitat.

Atitudinile demne, tot mai curajoase, dovedite de România în C.A.E.R. și în Tratatul de la Varsavia - în multe situații tara noastră acționând de pe poziții rămase singulare -, respingerea încercărilor de amestec, de dictat în treburile sale interne au rămas înscrise în istorie și pentru istorie ca excelente încercări de ieșire din "corset", de desovietizare, de judecare și rezolvare a lucrurilor cu forțe proprii.

Aceste poziții, care au spart adeseori imobilismul C.A.E.R.-ului și al Tratatului de la Varsavia, vor rămâne pentru totdeauna ca expresii de un fel deosebit ale comportamentului românesc în contemporaneitate; în ciuda tuturor blamărilor și încercărilor de a fi adusă la "ordine", care s-au exercitat asupra României de pe la Moscova și de prin alte locuri. Este firesc, prin urmare, să se știe că, pentru astfel de gesturi, țara noastră a riscat de fiecare dată foarte mult, iar poporul român a plătit cu vîră și îndesat actele sale de curaj.

Când Alexandru Bărlădeanu, de pildă, se opunea politicii de asimilare duse de Moscova și deschidea drumul României spre Occident, aceasta reprezenta un gest deplin demonstrativ, potrivnic oricărui fidelitate kominterniste și sovietizante. Când Corneliu Mănescu conducea cu obiectivitate și eleganță ședințele Adunării Generale a O.N.U., el știa că riscă relațiile cu Blocul răsăritean și, în special, cu "maia țară a socialismului victorios", ce "strâmbă din nas" la tot pasul și ne pretindea subiectivitate conformistă în orice situație în care urma să aparăm interesele lagărului socialist. Când Nicolae Ceaușescu îl primea cu toate onorurile de la Nixon, președintele S.U.A., la București, românii știau că toții că avea să ne coste politic și, mai ales, economic acest gest, căci amintirea Moscovei cu închiderea robinetelor la gaze și tței ne-urmară în tot timpul colaborării C.A.E.R.-iste. Dar gestul deschiderii către S.U.A. a meritat făcut și România n-a ezitat atunci să-l facă!

Pentru nelioialitatea față de "socialismul" agresor moscovit au plătit prea bine să știe și Polonia și Ungaria și Cehoslovacia. Dar au plătit pe termen scurt! Or, la noi, în România, plăta a fost pe termen lung.

În aceste condiții s-a manifestat tot mai stringent setea noastră de libertate, îndeosebi odată cu 1964, o sete legitimă în chip absolut, poate nu întotdeauna foarte inspirată servită de inițiativă pe plan internațional și,oricum, de multe ori, neînțeleasă și nerăspătă de diversi factori planetari. Si toate acestea în condițiile internaționale atât de complicate în care, până în 1989, România - ieșind din nou din rândurile afilate în evidență Moscovei - n-a ezitat să dezvolte, în premieră,

dacă măine despotismul din Petersburg ar cădea, poimăine n-ar mai fi în Europa nici o Austro-Ungarie.

Gestul tipăritii la București a unor astfel de texte n-a întârziat să fie taxat la Moscova drept "erezie" iar amintările de tot felul s-au succedat apoi sub diverse forme. Cu toate acestea, Bucureștiul a perseverat în această direcție. Astfel, chiar la Moscova, în 1970, în urma unor insistențe românești repetitive, a fost tipărit un volum bilingv de documente, girat de Academii din România și U.R.S.S., în care se publica integral textul Tratatului lui Dimitrie Cantemir cu Petru cel Mare (Luț, 13 aprilie, 1711), Tratat pe care până atunci istoriografia sovietică îl uita de regulă și îl desconsidera, socotindu-l apocrif. Articolul 11 al Tratatului sună în felul următor: "Pământurile Principatului Moldovei, după vechea hotărnicire moldovenească asupra cărora domnul va avea drept de stăpânire sunt cele cuprinse între râul Nistru, Camenici, Bender, cu tot jumătatea Bugeacului, Dunărea, granitile Tării Muntenesti și ale Transilvaniei și marginile Poloniei, după delimitările făcute cu acele țări". ("Relațiile istorice dintre popoarea U.R.S.S. și România în veacurile XV - începutul celui de-al XVIII-lea", vol. III, 1673-1711, Editura "Stîntă", Moscova, 1970, p. 330). Publicarea acestui volum a însemnat o mare victorie, un succes al celor care de la București s-au străduit să obțină astfel de "reabilitare" a istoriei din partea celor care, timpindelung, înăbușiseră adevărul într-o problemă - cheie: hotările istorice ale Moldovei.

Între istoricii din România și U.R.S.S. au existat mereu contacte și de cele mai multe ori vîl dispușe, mai ales după 1973, când s-a constituit Comisia mixtă româno-sovietică de istorie. Întâlnirile anuale ale acestei Comisiile mixte au constituit, de fiecare dată, ocazia pentru încrucișarea spadelor, istoricilor români acționând potrivit mandatelor primite, pentru promovarea adevărului istoric în apărarea drepturilor noastre. Că unul care am participat neîntrerupt la activitatea acestei Comisiilor pot spune că n-a rămas vreo problemă vitală pentru noi fără să ne fi pronunțat răspicat asupra ei, oricăr de mare a fost surprinderea conlocutorilor și oricăr de penibile încercările acestora de a-și impune punctele de vedere. Si cum erau abordate curent probleme care vizau apartenența la România a Basarabiei, părții de nord a Bucovinei, jumătății Herță, Insulei Serpilor, probleme ale necesității întoarcerii acasă de la Moscova a tezaurului românesc, probleme ale exprimării adevărului în manualele școlare de istorie etc., se înțelege că tensiunea dialogului a fost de fiecare dată maximă. Dispute vîl au existat - determinante de partea sovietică - și în legătură cu felul în care era prezentată istoria noastră în muzeile de istorie ale țării, mai ales odată cu inaugurarea, în 1972, la București, a Muzeului Național de Istorie, în care adevărul răzbătea din tot materialul expus, din hărțile istorice etalate, în premieră, care prezintă pe firul istoriei toate răpaturile teritoriale abătute asupra noastră prin vremi.

Este îndeobște cunoscut - nu facem nici o dezvaluire în premieră în acest sens - că, la Moscova și prin alte locuri, reprezentanții României, inclusiv la cel mai înalt nivel, au fost, în chip repetat, dojeni, criticați, mai bine zis apostrofați și chiar bruscăți pentru astfel de gesturi. Tonul a fost, uneori, de-a dreptul amenințător, împins până la ultimele limite. Căteodată, Bucureștiul a și cedat, cum s-a întâmplat la un moment dat cu topirea unei tulburătoare și adevărate cărți de istorie, tipărită de regelatul istoric A. Simion pe tema: "Preliminari politico-diplomatische ale insurecției române din august 1944", care care - pentru adevărul spus verde în față - a iritat nemăsurat Moscova, ce a recurs la amenințări care o descalifică astăzi total în fața istoriei, după ce aranjamentele Molotov-Ribbentrop de la 23 august 1939 au fost, în sfârșit, dezvăluite și incriminate chiar de Moscova.

Lupta noastră dreaptă n-a fost abandonată niciodată atunci când n-a pretins arderea sau interzicerea unor cărți de istorie; ea a continuat cu mijloa-

ce și în forme tot mai diverse, a continuat și la nivelul cel mai înalt al deciziei politice.

DE LA YALTA LA MALTA

Promovând, pe ultima sută de metri, o politică de izolare de lume, Nicolae Ceaușescu și-a grăbit de fapt, în chip inconștient, sfârșitul împlacabil, care i se pregătea - pe la Moscova și prin alte locuri - cumeticulitate. Pentru că el imaginase și aplicase o serie de măsuri și făcuse gesturi, care, pe plan extern, întăseră; sfidase personalități politice și organisme internaționale influente fără a se gândă că nu agravarea cumva și mai mult efectul nociv al procesului de izolare a regimului și țării noastre, izolare către care alunecam cu pași mari și repezi. Spire a doar câteva exemple să ne reamintim de felul în care, la Congresul al XIV-lea al partidului (1989), Nicolae Ceaușescu a încriminat, în premieră absolută de la o astfel de tribună, Pactul Molotov - Ribbentrop, cu trimiteri directă la tot ce n-a fost răpit nouă din teritoriul în iunie 1940 și la necesitatea unor reparații pe care le așteptam. Într-o altă direcție, cu altfel de efecte, în alte situații, evitând umilințele ce ne erau pregătite, el a renunțat la clauza națională celei mai favorabile din partea S.U.A., a întrerupt relațiile cu F.M.I., a obstrucționat atât de la reuniuni internaționale ce și anunțau inamicile față de noi și a.m.d.

Adversitățile pe care și le căștigase și le-a amplificat în acest fel, s-au adunat, cum, de regulă, ni se mai întâmplase în istorie iar verdictul n-a întârziat să fie dat încă odată de cei care, iarăși, "au gădit" ca și la Yalta, ca și la Malta, și au hotărât cum să ne "pună la punct", cine s-o facă și pe ce căi, cu cine să se colaboreze și cu ce implică.

Si cum altfel decât tot la capitolul desovietizare trebuie să înscriem și încercarea desperată făcută de Nicolae Ceaușescu, până în ultimul moment, de a scăpa din încercuire, de a respinge "chemările la ordin" ale lui Gorbaciov. În dezacord tot timpul cu acesta - cum rezultă și din stenograma ultimei convorbiri purtate cu Gorbaciov la Kremlin -, vulnerabil însă tot mai mult din cauza propriilor greșeli și ezitări dovedite în politica internă, el a căzut victimă, în cele din urmă, uneltilor celor care, din afară țării, nu s-au dat înălțuri de la nimic pentru a-l scoate din istorie.

Raportul Comisiei parlamentare care a analizat cauzele, desfășurarea și semnificația evenimentelor petrecute în viața României la finele anului 1989, raport nu de mult dat publicității este, credem, edificator și din acest punct de vedere. De ce l-a fost teamă constantă și de ce s-a străduit să scape, și a reușit s-o facă uneori cu măiestrie - reintarea în "corsetul" pregătit României de Kremlin - lui Nicolae Ceaușescu i-a fost dat să nu scape iar complexitatea evenimentelor din centrul și sud-estul Europei la sfârșitul anului 1989 i-a pregătit intrarea într-un nou labirint și sfârșitul, pe care el însuși nu a stăt să-l evite, ci, dimpotrivă, a izbutit să și-l pregătească.

Încheierile tuturor reflecților mai înainte consemnate i-am preferat simpla întrebare: "Sovietizarea României?" Da! - i-am răspuns - dar acest proces este imposibil și pe deplin înțeles în "cazul" românesc, fără a urmări concomitenții efortul de desovietizare a țării pe care l-au făcut continu români însăși. Ambele fațete ale problemei fac parte din istoria noastră și, pentru a binemerita în fața generațiilor care vor urma, slujitorii muzei Clio - și nu numai ei - au datoria să le studiez și să le prezinte cu toată obiectivitatea, în strânsă conexiune cu toate implicațiile, oricăr de dureroase ar fi, aşa cum au fost ele în realitate.

■ Prof. univ. dr. Gh. I. IONIȚĂ

REVISTA
OPINIA
n a t i o n a l ă

TIPOGRAFIA **FED**

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ:
 Nicoleta ANGHEL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon 675.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat poștal sau dispozitive de plată pe adresa: Fundația "România de Mâine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamentele se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se atrăgă înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr.1, sect. 1 București - România.

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

ANDREI OTETEA O OPERĂ ISTORICĂ EXEMPLARĂ

Acad. ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU

Andrei Oțetea este unul din marile nume care au ilustrat învățământul superior și știința istorică din România.

Născut la 5 august 1894 la Sibiu, județul Sibiu, Andrei Oțetea, după terminarea școlii elementare din satul natal, a urmat liceul, mai întâi la Sibiu, apoi la Brașov. La absolvirea liceului a făcut parte din primul grup de tineri transilvăneni, trimiși, îndată după Marea Unire din 1918, la studii universitare în Franța. Anii petrecuți de el la Paris, 7 la număr, cursurile urmate la Sorbona și la Școala de științe politice și diplomatice, audierea și cunoașterea unor mari personalități ale vieții culturale și științifice franceze și-au pus amprenta asupra întregii lui activități de dascăl și om de știință.

La întoarcerea în țară, după susținerea doctoratului în litere la Sorbona și absolvirea școlii de științe politice și diplomatice din Paris (1926), a ocupat succesiv posturile de conferențiar (1927-1932), docent (1932-1934) și profesor (1934-1947) la Universitatea din Iași, de unde a trecut la Universitatea din București, unde

din 1948 până în 1964 a fost șef al catedrei de istorie universală și a condus timp de 15 ani (1947-1968 și 1956-1970) Institutul de Istorie "N. Iorga". A murit la Paris în luna martie 1977. Rămășițele sale pământești au fost aduse în țară și depuse în cimitirul Bisericii din Sibiel, în cadrul unei impresionante ceremonii, care a avut loc în ziua de 28 martie 1977.

Autentic fiu al pământului românesc, ridicat prinț-o voință extraordinară la o condiție și finețe inteligețiale ce l-au situat în elita oamenilor de cultură europeană ai vremii, A. Oțetea n-a uitat nici un moment mediul din care provine și căruia îi datoră însușiri admirabile de toți cei care l-au cunoscut îndepărtate, de cei care au avut prilejul să-l audieze ca profesor sau să-i fie colaboratori.

Teza sa de doctorat, consacrată lui Francesco Guicciardini - Francois Guichardin. *La vie publique et sa pensée politique*, rămasă până astăzi importantă lucrare de referință, i-a deschis opera științifică de larg orizont și de reînnoiri documentare și care s-a concentrat asupra unor teme

majore, atât de istorie universală, cât și de istorie națională.

În domeniul istoriei universale, cei doi poli de rezistență ai construcției sale științifice au fost Renașterea și Reforma (București, 1968) și Contribuție la Chestiunea Orientală (Contribution à la question d'Orient. Esquisse historique, suivie de la correspondance inédite des envoyés du roi des Deux-Siciles à Constantinople, 1741-1821, București, 1930) iar în domeniul istoriei naționale l-a preocupat edificarea statului modern român cu perspectiva larg deschisă de revoluția condusă de Tudor Vladimirescu, căreia i-a consacrat cea mai amplă și mai valoroasă monografie din istoriografia românească (Tudor Vladimirescu și revoluția din 1821, București, 1971). Convins că importanța unui eveniment de istorie națională nu poate căpăta adevaratele-i dimensiuni decât în cadrul istoriei universale, Andrei Oțetea a cercetat revoluția din 1821 în strânsă legătură cu mișcarea de eliberare din Balcani.

Dacă cercetările de istorie universală ale lui Andrei Oțetea, Renașterea și Reforma și Contribuție la Chestiunea Orientală, i-au înscris numele printre savanți care

au realizat lucrări de referință despre aceste teme fundamentale ale istoriei europene, realizările lui în domeniul istoriei României privind procesul de modernizare a societății românești - și care și-au găsit expresia sintetică în Tratatul de Istoria României (vol. III, București, 1964) - fac din el unul dintre istoricii români a cărui operă rămâne exemplară prin analiza pătrunzătoare a faptelor și claritatea expunerii.

Cu vocație de profesor, care știe să descopere și să cultive valorile reale, A. Oțetea a rămas în amintirea foștilor lui studenți ca modelul de urmat al profesorului. Lecturile lui se remarcă prin orizontul larg, informația la zi a subiectului tratat, elocință în prezentarea faptelor.

Profesor, în primul rând, s-a virut și a reușit să fie A. Oțetea și ca director la Institutul de Istorie "N. Iorga", unde a urmat unor alte proeminenti figuri de savanți, care au ilustrat domeniul istoriei universale în istoriografia românească: N. Iorga și Gh. I. Brătianu. Curmând excesele dăunătoare, el a instaurat în Institut o atmosferă de munca temeinică, de încredere, de înțelegere și prețuire a stăruinței în cercetarea științifică. Această

atmosferă s-a răsfrânt într-o bogată creație, care a impus Institutul în peisajul cultural-științific al țării, ca și pe planul relațiilor internaționale.

Identificându-se cu Institutul al cărui prestigiu științific îl dorea că mai sus, A. Oțetea a știut să insuflă membrilor și colaboratorilor Institutului, prin exemplul personal, prin erudiția și gândirea sa superioară, dragostea pentru valoarea educativă a istoriei și cheia de înțelegere a frumuseții ei.

Crescut și educat el însuși în spiritul muncii bine făcute, al datorei împlinite, A. Oțetea a știut să ceară și să impună colaboratorilor săi seriozitate, exigență în lucrul înfăptuit. Convins că o școală istorică nu se poate afirma decât prin orizontul larg al celor ce o constituie, a îndemnat permanent la o lectură vastă, la cunoașterea temeinică a lucrărilor fundamentale ale istoriografiei universale și naționale. Producția științifică realizată în Institut, ajunsă în atenția profesorului, era supusă unei examinări riguroase, care mergea de la observații de fond până la detaliu semnificativ, de la forma de exprimare până la corecta folosire a ortografiei.

Înțelegând importanța pe care o are climatul științific de seriozitate pentru progresul cercetării istorice, A. Oțetea a căutat să instaureze în Institut o atmosferă de probitate științifică și, totodată, de cordialitate în relațiile dintre membrii lui, relații care să sudeze echipa de cercetători și să-i întărească conștiința în forța sa creativă.

Opera durabil clădită a lui A. Oțetea i-a adus alegerea, în 1955, ca membru al Academiei Române și, în 1968, ca membru și vicepreședinte al Academiei lumii latine din Paris. Aceste titluri li s-a adăugat conferirea de înalte ordine și medalii științifice românești și străine.

Președinte mulți ani al Comisiei Naționale pentru UNESCO, director fondator al celui mai important periodic român de istorie în limbi străine, *Revue Roumaine d'Histoire*, editor de izvoare istorice și al manuscriselor inedite ale lui K. Marx privind istoria românilor, A. Oțetea a imprimat în toate activitățile prestate un spirit de înaltă responsabilitate.

Prin opera realizată, prin calitățile alese de dascăl și prin caracterul său ferm, A. Oțetea a intrat ca o personalitate luminoasă în galeria marilor valori ale culturii și științei românești.

Centenarul Camil Petrescu

Sedință solemnă la Muzeul Literaturii Române consacrată împlinirii unui veac de la nașterea marelui scriitor care a dat prozei și dramaturgiei noastre o contribuție deosebită artistică, originală în formă, profundă în conținutul său ideatic, semnificativă pentru creația spirituală românească dintre cele două războaie mondiale și, cu deosebire, din decenii care au urmat. Despre opera lui Camil Petrescu - certă "permanență românească" - una dintre cele mai citite în țară dar și în străinătate, cu un public cititor la fel de constant acum, ca și la vremea apariției inconfundabilelor romane și piese de teatru, vom publica un articol în numărul următor al revistei noastre.